

ಅಧ್ಯಾಯ-೧

ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ

ಪೀಠಿಕೆ : ಕೆ.ಆರ್.ನಗರ ಎಂದೇ ಜಿರಪರಿಚಿತರ ‘ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ’ ತಾಲೂಕು, ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಳು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿರುವ ಈ ತಾಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯವ್ಯ ಗಡಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕನ್ನು ರಂಜಿಂಗರವರೆಗೆ ‘ಎಡತೋರೆ’ ತಾಲೂಕು ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಆನಂತರ ತಾಲೂಕಿಗೂ, ಎಡತೋರೆಗೆ ಮೂರು ಕೆ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ‘ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ’ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಸರನ್ನೇ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಎರಡೂ ದಂಡಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿರುವ ಈ ತಾಲೂಕು ಪ್ರದೇಶವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ, ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನೂ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನೂ ಗಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮುಖ ಪಡೆದಿದೆ.

ಸುಮಾರು ೬೦೫.೫ ಚ.ಕೆ.ಮೀ. ಗಳಪ್ಪು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇದು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುಭಾಗ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರಕ್ಕಿರುವ ಹುಣ್ಣಿಯನ್ನ ಬೆಟ್ಟವು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿದೆ ಈ ತಾಲೂಕು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವದ ಜಿಕ್ಕ ಹನಸೋಗೆ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಕಪ್ಪಡಿ, ಮಿಲ್ಕ್‌ಡೊರ್ನಹಳ್ಳಿ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಚುಂಚನಕಟ್ಟಿ, ಭೇಯರ್, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಪ್ರಮುಖ ಜ್ಯೇನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದ ಜಿರಸೋಗೆ ಮುಂತಾದವು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿವೆ. ಚುಂಚನಕಟ್ಟಿ ಬಳಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಜಲಪಾತ ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಕಪ್ಪಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಉರಿಗಳ್ಲೂ ರಾಚಪಾಜಿಯ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಡೋರ್ನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂತ ಅಂತೋಣಿಯ ಇಗರ್ಜೆ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದಾಗಿದೆ. ಬತ್ತಿ-ಕಬ್ಬಿಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಚುಂಚನಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮ ಸಕ್ರಿಯಾ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯೇವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ತಾಲೂಕನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದೇವರು, ಸಂತರು, ಯೋಧರು, ದೂರೆಗಳು, ದೇಶಭಕ್ತರು, ಇಲ್ಲವೇ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರಿಡುವುದು ಬಹುಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಹಿಂದಿನ ದೂರೆ ನಾಲ್ಕುಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರಿಗೂ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದ ಹೆಸರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ‘ದಕ್ಷಿಣಗಂಗೆ’ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಪುರಾಣಪುಸ್ತಿಕ್ಕಾವೇರಿನದಿಯ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರದಿಂದ ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾವೇರಿ ತೊರೆಯ ಎಡೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ‘ಎಡತೊರೆ’ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೆಸರು ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗಂಗರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳನ ವಶಕ್ಕೆ ಈ ಉರು ಸೇರಿತೆಂದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಱೆಂಜೆ-ಱೆಂಜೆ ನಾಲ್ಕುಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ಮೈಸೂರಿನ ದೂರೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಮೋಕ್ಷಗುಂಡಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಥಾನ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಅರಸರ ಉತ್ತೇಜನ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಪ್ರಯುತ್ತದ ಫಲವಾಗಿ ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಬಳಿ ಕಾವೇರಿನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರ ಅಣಿಕಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ‘ಎಡತೊರೆ’ ಮುಖುಗಡೆ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಎಡತೊರೆಯಿಂದ ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಅರಸರ ಸೂಚನೆಯಿಂತೆ ಹೊಸನಗರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಆ ನಗರಕ್ಕೆ ಱೆಂಜೆ ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದೇಚೇಗೆ ಇದು ಕೆ.ಆರ್.ನಗರ (‘ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ‘ಕೆ.ಆರ್.ನಗರ’ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ) ಎಂದೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ.

ಹಿಂದೆ ಪುರಸಚೆಗೆ ಕಂದಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದು, ಱೆಂಬಿ-ಱೆನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ನವನಗರ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು, ಪುರಸಚೆಯ ಸಭಾ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಅವರೇ ದಾವಿಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಱೆಂಬಿಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಉರಿನ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿದ ನಂತರ ಪೂರ್ವಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ಪಟ್ಟಣದ ಯೋಜನೆ, ಜರ್ಮನ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಕುಂಬ್ಲಿಗಲ್ ಎಂಬುವರಿಂದ ರೂಪಿತಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಿಶಾಲಬೀದಿಗಳು, ವಸತಿಗೃಹ, ಶಾಲಾಕಾಲೇಜು, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಟ್ಟಡ, ಮುಂತಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆತವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನೂತನ ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಇದು ತಾಲೂಕುಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಜಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಇವಿ ಕಿ.ಮೀ. ವಾಯವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು-ಹಾಸನ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿನದಿಯ ಬಲದಂಡಯ ಮೇಲಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಜನಪರ ಅರಸರಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಈ ನಗರ ಚಿರಸಾಧ್ಯಯೋಜಿಸಿದೆ.

ಸನ್ನಿಹೇತ : ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೧೨°-೨೦' ದಿಂದ ೧೨°-೩೫' ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಹಾಗೂ ೪೫°-೦೮' ದಿಂದ ೪೫°-೨೫' ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶಗಳ ನಡುವೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಉತ್ತರ-ದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೨೨ ಕಿ.ಮೀ. ಅಗಲವಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಸುಮಾರು ೬೮ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ಲಂಬವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ವಾಯವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ಹಾಗೂ ಅರಕಲಗೂಡು, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಶಿರಿಯಪಟ್ಟೂ, ನೈಮತ್ಯ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಹುಣಸೂರು, ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು, ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಈಶಾನಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳಿಂದ ಈ ತಾಲೂಕು ಆವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಆಗ್ನೇಯ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ ನದಿಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ವರ್ಗಿಕ ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ.

ವಿಶ್ವೇಣ್ಣ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ : ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ೨,೫೯,೮೯೯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ೨,೦೮,೫೫೯; ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೩೦,೬೫೩ ಜನರಿದ್ದರು. ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ೫೦,೫೬೫ ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ೪೪,೧೨೭; ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೬೪೫೫ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಲೂಕಿನ ಲಿಂಗಾನುಪಾತವು ೮೫% ಇದ್ದರೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಿರ ಗಂಡಸರಿಗೆ ೮೯೯ ಮಹಿಳೆಯರು ೪೫೮ ಇದ್ದರೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೪೯೬. ೬೯೮ ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ೪೫೮೮ ಸಾಕ್ಷರಿದ್ದರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೪೯೬ ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ೪೫೮೮ ಸಾಕ್ಷರಿದ್ದರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಒಟ್ಟು ೩೪,೮೫೯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ೨೮೪೭ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ೧೬೫೨ ಇದ್ದರು. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ ಜನಸಾಂದರ್ಶಿ ೪೦೧ ಇದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ೪೯೬. ೬೯೮, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ೪೫೮೮ ಇಂದಿರಷ್ಟು ಜನರು ಕೆಲಸಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರರು ೮೮,೮೧೦ ಇದ್ದು, ಅರ್ಕಾಲಿಕ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ೧೧,೬೪೯ ಜನರು ಪಾರ್ಚ್‌ಎಂಬ್ಲಿತಿದ್ದರು.

೧. ತಾಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ವಿಶ್ವೇಣ್ಣ ೪೦೫೫.೫ ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳು. ೧೨೬ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ೨೮ ಉಪಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಈ ತಾಲೂಕು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
೨. ಆಡಳಿತವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆರು ಕಂದಾಯ ಹೋಬಳಿ (ಕಸಬಾ, ಹೆಬ್ಬಾಳು, ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆ, ಸಾಲೀಗ್ರಾಮ, ಮಿಲೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರ) ಹಾಗೂ ೨೧ [೧) ಅಡಗಾರು ೨) ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರ ೩) ಹಂಪಾಪುರ ೪) ಕಗೆರೆ ೫) ತಿಪ್ಪಾರು ೬) ಲಾಳದೇವನಹಳ್ಳಿ ೭) ಬ್ಯಾಡರಹಳ್ಳಿ ೮) ಅಂಕನಹಳ್ಳಿ

- ೯) ಕೆಸೂರು ೧೦) ಮಾವತ್ತೊರು ೧೧) ಹೊಸಕೋಟಿ ೧೨) ಕುಪ್ಪೆಹಂತ
೧೩) ಹಳೆಯೂರು ೧೪) ಹನಸೋಗೆ ೧೫) ಚನ್ನಂಗರೆ ೧೬) ಹೊನ್ನೇನಹಳ್ಳಿ
೧೭) ತಂಡ್ರೆ ೧೮) ಕಪೂರವಹ್ಲಿ ೧೯) ಮಿಲೆ ೨೦) ಗಂಥನಹಳ್ಳಿ
೨೧) ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ ೨೨) ಮೇಲೂರು, ೨೩) ಮುಂಜನಹಳ್ಳಿ ೨೪) ಭೇದ್ರೆ
೨೫) ಹರದನಹಳ್ಳಿ ೨೬) ಹಬ್ಬಾಳು ೨೭) ಚಂದಗಾಲು ೨೮) [ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ
೨೯) ಮಾಯಿಗೌಡನಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ೩೦) ಹೋರ್ನಹಳ್ಳಿ] ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ
ಒಂದು ಪುರಸಭೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ
ಆರು [ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಹಬ್ಬಾಳು, ಹೊಸೂರು, ಭೇದ್ರೆ, ತಿಪ್ಪುರು, ಮಿಲೆ]
ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿವೆ.
೨. ೨೦೧೦ರ ವೇಳೆಗೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಂಭವನೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೨,೬೯೦೦ಕ್ಕೆ
ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಭಾಮೇಲ್ಪೈ ಲಕ್ಷ್ಣ : ಕನಾರಟಕ ದಕ್ಷಿಣ ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ
ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಮೇಲ್ಪೈಲಕ್ಷ್ಣವು ಎತ್ತರವಾದ
ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದಾಗಲೇ ಅಧಿವಾ ಆಳವಾದ ಕೆಳವೆ ಕಂದರಗಳಿಂದಾಗಲೇ ಕೂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.
ಪೂರ್ವ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವೂ ಅಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಏರು ತಗ್ಗಿಗಳ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.
ಭಾರತದ ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಭಾಮಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾನ್ಯೆಟ್ ವರ್ಗದ
ಶೀಲಾರಚನೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಾಚುಕಲ್ಲು, ಕರಿಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡಗಳು ಹಾಗೂ ಕಣತೀಲೆಗಳೂ
ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಲವೇ ವಿವಿಧಾಕೃತಿಯ ಕಲ್ಲು ಬಂಡಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ತಾಲೂಕಿನ
ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವದೇಡೆಗೆ ಇಳಜಾರಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ
ಕಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋಡಿರುವ
ನೀರಾವರಿ ಕಾಲುವೆಗಳ ಜಾಲವು ಸಹ ಇದನ್ನೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು
ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು ೬೦೦ ರಿಂದ ೮೦೦ ಮೀ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ
ಲುತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಹುಣ್ಣಿಯ್ಯನ ಬೆಟ್ಟವು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಲೇಂಟೆ ಮೀ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ.

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕವಾಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸ : ಕನಾರಟಕದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ
ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮೌಯ್ಯರಪ್ಪ ಹಿಂದೆಯೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಆಗ ಈ
ಭಾಗವು ‘ಮಹಿಷಮಂಡಲ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ತಲಕಾಡು ಗಂಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಗಂಗವಾಡಿ ೬೬,೦೦೦ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿತ್ತು. ಜೋಳ
ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಇಡ್ಯೆತೊರ್ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಶ ಜೋಳ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.
ಹೊಯಿಳ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಜಂಗಾಲ ಕೊಂಗೆಶ್ವರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ
ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಸುಮಾರು ೧೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ
ಒಂದು ಱಲ್ಯೂರ ವೇಳೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಎಡತೋರೆ’ ತಾಲೂಕು
ಕೂಡ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಎಡತೋರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಸರನ್ನು

‘ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕು’ ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಎಡತೋರೆಗೆ ಮೂರು ಕೆ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ದಂಡಯ ಮೇಲೆ ನೂತನವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ (ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ)ವನ್ನು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದೇಚೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಈ ತಾಲೂಕು ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಮೂಲಸೂರು ಉಪಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು.

ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ : ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಾಗರಿಕತೆ ಮುಂತಾದವು ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕಾವೇರಿನದಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಜೀವನಾಡಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಈ ನದಿಯು ತಾಲೂಕಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ, ವಿದ್ಯುತ್ಕ್ಷಕೆ ತಯಾರಿಕೆ; ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅಡಕ್ಕಿರುವ ಪಾವಿತ್ರತೆಯಿಂದಾಗಿ ‘ದಕ್ಷಿಣಗಂಗೆ’ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ನದಿಯು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗಿರುವುದೊಂದು ಸುದೃಢವೇ ಸರಿ.

ಕೊಡಗಿನ ತಲಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಉಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಾ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡಗು, ಮೈಸೂರು, ಹಾಸನೆ, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಲಂಜಿ ಕೆ.ಮೀ. ದೂರ ಹರಿದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕಾವೇರಿಪಟ್ಟಣಮಾ ಬಳಿ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಕಾವೇರಿನದಿಗೆ ಸೇರುವ ಉಪನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಂಗಿ ಮತ್ತು ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಗಳು ತಾಲೂಕಿನ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಪ್ರಗತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖವಾದವು. ಈ ನದಿಗಳು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಹಾರಂಗಿ ಮತ್ತು ಹೇಮಾವತಿ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದವು. ಹಾರಂಗಿ ಉಪನದಿಗೆ ಕೂಡಿಗೆ ಸಮೀಪ ಅಣಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಶೋಡಿರುವ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ದಂಡ ಕಾಲುವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹಾರಂಗಿ, ಹೇಮಾವತಿ ಜಲಾಶಯಗಳ ನಾಲೇಯಿಂದ ತೆಗೆದ ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ತಾಲೂಕು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿಯು ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆ ಬಳಿ ೨೨ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದಿಂದ ಧುಮುಕುತ್ತಿದ್ದು ಜಲಪಾತ್ವೋಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀತೆಮುದುವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿಲ್ಲವಾದರೂ ಏತ ನೀರಾವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನದಿ ಹಾಗೂ ಕರೆಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥ ನದಿಯ ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯ ಹಿನ್ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಆಗ್ನೇಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂತರ್ಜಾಲ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತರೆಡೆಗಳಿಂತ ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲವು ಸಮುದ್ರವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಬಾವಿ ತೋಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಬಾಗಳ ಅವಿಷ್ಯಾರದಿಂದಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಂತಾಗಿದೆ. ೧೦೦೮-೦೯ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಗಡಿ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಮಟ್ಟದಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ೪.೫೨ ಮೀ.ನಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ೧೨.೬೦ ಮೀ. ಹಾಗೂ ಖಿಷ್ಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೬.೬೦ ಮೀ. ನಿಂದ ೧೪.೬೦ ಮೀ. ಆಳದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮಟ್ಟ ದಾಖಿಲಾಗಿದ್ದು, ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೩.೨೨ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಮೀಟರ್ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ೨.೨೬ ಹೆ.ಮೀ. ಬಳಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ೧೨೭ ಹೆ.ಮೀ.ನಮ್ಮ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನೂ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪಂಪ್ಸೆಟ್-ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆ ದಶಕದಿಂದ ದಶಕಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ೧೦೦೯ರ ಮಾರ್ಚ್ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೩೦೮ ಪಂಪ್ಸೆಟ್‌ಗಳಿದ್ದು, ೧೮೮.೬೯ ಲಕ್ಷ ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಷ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಾಲಿನಂತಹಕ್ಕೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೩೬ ಕೊಳ್ಳಲೆ ಬಾವಿಗಳಿದ್ದವು.

ತಾಲೂಕಿನ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದ ಸರಾಸರಿ ೮೦೮ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮೇಲಾಗುವು ಒರಟಾದ ತ್ರಿಷ್ಟ್ರೇನ್ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಜಲವನ್ನು ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಹಿಡಿದಿದುವ ಸಾಮುದ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲ್ಪದರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪೋರಸ್ ಕಣಿಯುಕ್ತ ಸಡಿಲ ಮಣಿನ ಸ್ತರಗಳ ಪ್ರತೀ ಕ್ಷೇತ್ರಿಕ್ ಅಡಿ ಮಣಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನೀರನ್ನು ಹೀರಿಡುವಷ್ಟು ಸಾಮುದ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷೋಧಿರೂ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲಮಟ್ಟವು ಮೇಲ್ಪದರಕ್ಕೆ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮಟ್ಟವು ಇಲ್ಲಿಮುಖಿವಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿ ಮಾರ್ಚ್-ವಸ್ತ್ರಾ ವೇಳೆಗೆ ತೀರಾ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಭೂತೀಲಾ ಲಕ್ಷಣ: ತಾಲೂಕು ಪ್ರದೇಶವು ಸುಮಾರು ೨೮೦-೩೦೦ ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಿಕ್ಯಾಂಬಿಯನ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಲಾರಚನೆಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲಟ್ಟಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಭೂಗಭಿಶಾಸನಿಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪರ್ಯಾಯದ್ವಿಪ (ಪೆನಿನ್ಸುಲಾರ್) ನೀಸ್ ಶಿಲಾಶ್ರೇಣಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡಿರುವ ಇದು ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಸಿಸ್ಟ್ರೋ ಶಿಲಾಪದರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಡಯಟೆಕ್ಟಿಕ್ ಹಾಗೂ ಮೆಟಟೆಕ್ಟಿಕ್ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಿಗ್ಟೆಟ್‌ಸ್ ಶಿಲಾಪದರಗಳ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಂಬಿಬ್ಲೆಟ್‌ ಶಿಲಾಪದರವೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸರಗೂರು ಶಿಲಾಸಮೂಹ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಲಾಶ್ರೇಣಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ನೀಸ್ ಶಿಲಾಪದರವು ಅಷ್ಟೇ ಪುರಾತನ ಕಾಲದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸರಗೂರು ಸಿಸ್ಟ್ರೋ ಕಯೊನ್ಸೆಟ್, ಸಿಲಿಮನ್ಸೆಟ್, ಗ್ರಾಫ್ಟ್‌ ಹಾಗೂ ಇತರ ಖಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಹುಭಾಗವು ಮಿಗ್ಟೆಟ್‌ಸ್

ಶಿಲಾಪದರಗಳಿಂದ ಕೊಡಿದ್ದು, ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಶಿಲಾಪದರ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಭೂ ಕಂಪನಮುಕ್ತ ವಲಯ : ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಭೂಕಂಪವು ವಾನವನನ್ನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಿಕ್ಯಾಂಬಿಯನ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಪುಗೊಂಡಿರುವ ದಣ್ಣಾರೀ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತಾಲೂಕು ಪ್ರದೇಶವು ಇರುವುದರಿಂದ ಭೂಕಂಪನ ಸಾಧ್ಯತೆ ತೀರ್ಥ ವಿರಳಪೆಂದೇ ಈ ವರೆಗೆ ಭಾವಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಗ್ರೇಡಿಂಗ್‌ಲೆ ಜರುಗಿದ ಬಳಾರಿ ಭೂಕಂಪ, ೧೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಫಂಟಿಸಿದ ಕೊಯುಮತ್ತಾರು ಭೂಕಂಪ, ಮಂಡ್ಯದ ಗ್ರೇಡಿಂಗ್‌ಲೆ ಲಘು ಭೂಕಂಪ, ಧಾರವಾಡದ ಗ್ರೇಡಿಂಗ್‌ಲೆ ಭೂಕಂಪ, ಗ್ರೇಡಿಂಗ್‌ಲೆ ಲಾತೂರು ಭೂಕಂಪ, ಗ್ರೇಡಿಂಗ್‌ಲೆ ಧಾರವಾಡ ಭೂಕಂಪ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ತೀವ್ರತೆಯ ಅನುಭವ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧೆಗಳಿಂತೆ, ನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ಯಾರೊ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡರ್ಡ್ (ಬಿಇಎಸ್)ನವರು ರೂಪಿಸಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಭೂಕಂಪನ ವಲಯ ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಂದು, ಎರಡು ಹಾಗೂ ಮೂರನೆಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಸುಧಾರಿತ ಮೇಕಾಲ್ಯಿ ಪ್ರಮಾಣದನ್ನಾಯ ಗರಿಷ್ಟ ತೀವ್ರತೆಯಿರುವ V, VI, VII ಪ್ರವರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು : ತಾಲೂಕಿನ ಕಾವೇರಿ ತೀರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಗಿಡ-ಮರಗಳಿದ್ದ ನಂದಿ, ಮತ್ತಿ, ನೀಲಗಿರಿ, ತಾಳಿ, ಹಲಸು, ಮಾವು, ಬೇವು, ಮೂಸೆ, ಅತ್ತಿ, ಆಲ, ಅರಳಿ, ಗೊಬ್ಬಲಿ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಬೊಂಬು-ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತ, ಮುಂತಾದವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಗಿಡ-ಮರ-ಬಳ್ಳಿ, ಫಲ-ಪುಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಾಲೂಕಿನುಡ್ಗಿಗಲಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿಸಂಪತ್ತು : ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿ ಚಿರತೆ, ನರಿ, ಕರಡಿ, ತೋಳ, ಜಿಂಕೆ, ಕಾಡುಹಂಡಿ, ನಾನಾಜಾತಿಯ ಹಾವು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ. ಬೆಕ್ಕು, ನಾಯಿ, ದನ, ಎಮ್ಮೆ, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತೆ, ಮೊಲ, ಹಂಡಿ, ಕೋಳಿ, ಕುರಿ, ಆಡು, ಮೇಕೆ, ಮುಂತಾದ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕಾಗೆ, ಗುಬ್ಬಜ್ಜಿ, ಪಾರಿವಾಳ, ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಚಿಟ್ಟೆಗಳು, ದುಂಬಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳೂ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿವೆ.

ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು: ಈ ತಾಲೂಕು ಬಹುಪಾಲು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕೊಡಿದ್ದು, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು ವಿರಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅರಣ್ಯವೂ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಅದೂ ಕುರುಚಲು ಕಾಡಾಗಿದ್ದು, ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡವಿಯ ಉಲ್ಲೇಖಿವಿರುವುದು ಉಲ್ಲೇಖಿಂದ. ಅರಣ್ಯಗಳು ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಸ್ತಿ ಎಂದು ಗ್ರೇಡಿಂಗ್‌ಲೆ ಜರುಗಿದ್ದು. ಸ್ಥಳೀಯರ ರಕ್ಷಣೆಗೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ

ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಗ ಹೆಚ್ಚು ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತಿರಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಮರ ಕಡಿಯುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ, ಅರಣ್ಯಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಹೋಳೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ತತ್ವರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ಗೊಂದಲಕ್ಷೆಡಾದುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಪಡಿಸಿ ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ತೇಗದ ಮರದ ಪ್ಲಾಂಟೇಷನ್‌ಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದೇಚೆಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೇಕರಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉರುವಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸೌದೆ ಡಿಪೋಲಾಜಿಲ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆಯಾದರೂ, ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲೇ ನಡೆದಿದೆ. ವಿಶ್ವಭಾಂಕೋನ ಆರ್ಥಿಕ ನೇರವಿನೊಂದಿಗೆ ಏದು ವರ್ಷದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಅರಣ್ಯೇಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ-ಲ್ಲಿರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂತೆ, ಬಂಜರು, ಗೋಮಾಳ, ರಸ್ತೆ ಬದಿ, ಕರೆ ಕಾಲುವೆ, ಅಣೆ ದಂಡೆ, ಶಾಲಾ ಆವರಣ, ಮುಂತಾದೆಡೆ ಸಸ್ಕೆ ನೆಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನೇರವಿನೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಲು ಕ್ಯಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಿಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೆದ್ದಾರಿಯ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿ ನೇರಳಿಗಾಗಿ ಸಾಲುಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಕ್ಯಾರ್ಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲಿ-ಲ್ಲಿರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭೂರಂಡಿತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ತಾಲೂಕಿಗೆ ಮೂರರಂತೆ ಗುರುತಿಸಿ, ಪ್ರತಿಕುಟುಂಬದ ಅಧಿನಕ್ಷೆ ಎರಡು ಹಕ್ಕೆಯು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಸಿ ನೆಟ್ಟಿ ಏಳು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಪೋಷಿಸುವ ಹೋಳೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ೨೫೦/- ರೂ.ಗಳ ಮಾಸಿಕ ಗೌರವಧನವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಯಿತು. ವನಮಹೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ಸಸಿವ್ಯಧಿ ಕೇಂದ್ರ (ನಸರಿ)ಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭೂಹಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ದುಡಿಮೆ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅರಣ್ಯೇಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ವತ್ತಿಯಿಂದ ಅರಣ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಸಿಗಳ ನೆಡುವಿಕೆ, ನೆಡು ಸಸಿಗಳ ವಿತರಣೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ೨೦೦೮-೦೯ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೪,೩೨,೬೦೦ ಸಸಿಗಳನ್ನು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಡಲಾಗಿತ್ತು.

ತಾಲೂಕಿನ ಹವಾಮಾನವು ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವರ್ಷವನ್ನು ಬೇಸಿಗೆ (ಮಾರ್ಚ್-ಮೇ), ಮಳೆಗಾಲ (ಜೂನ್-ನವೆಂಬರ್) ಹಾಗೂ ಚೆಳಿಗಾಲ (ಡಿಸೆಂಬರ್-ಫೆಬ್ರವರಿ) ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಹವಾಗುಣದ ಬಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಪೇಕ್ಷ ಆರ್ಥತೆ : ನೈಮಿತ್ಯ ಮಾನ್ಯಸೂನ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಆರ್ಥತೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಳಿಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೨೦ ಆರ್ಥತೆಯು ಇಧರೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಜನವರಿ ಯಿಂದ ಏಪ್ರಿಲ್‌ವರೆಗೆ ಆರ್ಥತೆಯು ಕೇವಲ ಶೇ. ೨೦ ಇಷ್ಟ್, ವಾತಾವರಣವು ಒಣಹವೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಮೋಡ : ನೈಮಿತ್ಯ ಮಾನ್ಯಸೂನ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಮೋಡಗಳು ಆವರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳು ತೆಳುವಾಗಿ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉಳಿದಂತೆ ವರ್ಷದ ಇತರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲು ಸ್ವಜ್ಞವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಮೋಡಗಳು ವಿರಳವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬೇಸಿಗೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾನ್ಯಸೂನ್ ನಂತರದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ಮೋಡ ಮುಸುಕಿದ ಮುಗಿಲನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗಾಳಿ : ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಾಳಿಯ ಚಲನೆಯು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೈಮಿತ್ಯ ಮಾನ್ಯಸೂನ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬೀಸುವುದುಂಟು. ಮೇ-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯು ಪಕ್ಷಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ನೈಮಿತ್ಯಮುಖವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷೋಬರ್ ತಿಂಗಳನಿಂದ ಈಶಾನ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬೀಸಲಾರಂಭಿಸುವ ಗಾಳಿಯು ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ (ಫೆಬ್ರವರಿ)ವರೆಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಚ್-ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಿಗಲಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯ ಚಲನೆಯು ಬೆಳಿಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೈಮಿತ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ ಪಕ್ಷಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿದ್ದರೆ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ಬೀಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷೋಬರ್ ಹಾಗೂ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿಗಲಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾಯುಭಾರದಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಚಂಡಮಾರುತವು ಪೂರ್ವ ತೀರವನ್ನು ದಾಟಿ ಪಕ್ಷಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದತ್ತ ವೇಗವಾಗಿ ಧಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಆಗ ಬಿರುಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾರಿ ಮಳೆಯಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಾಗುವ ಮಳೆ ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಸಿದ ಹವಾಗುಣಗಳಿರಡೂ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರಿಗೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಾವೇರಿ (ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಂಗಮ) ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರವಾಹದಿಂದಾಗಿ, ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಸೇರಿದಂತೆ ಹೊಳೆಸಾಲಿನ ಉರು-ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ನೆರೆಹಾವಳಿಯ ಭೀತಿಯಾಗಿ, ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ನುಗ್ಗಿ ಬೆಳೆ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ : ಕೃಗಾರಿಕಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೨೦೦೯-೧೪ರ ಕೃಗಾರಿಕಾ ನೀತಿಯನ್ನದ್ದು ಈ ತಾಲೂಕನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದುವ ಕೃಗಾರಿಕಾ ವಲಯ-III ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕೃಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪೂರ್ವಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಕೃಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಬರುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರುಗಳಿಂದ ನದಿಗಳು ಕಲುಷಿತವಾಗುವುದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣೆ ಸರ್ಕಾರವು ಕನಾರ್ಕಿಕ ರಾಜ್ಯ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣೆ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ನದಿಯ ದಂಡ ಮೇಲಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಕನಾರ್ಕಿಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣೆ ಮಂಡಳಿಯು ಕಾವೇರಿ ಮತ್ತೆದರ ಉಪನದಿಗಳ ನ್ಯೆಮರ್ಚಲ್ಯೆತೆಯನ್ನು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷೆಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಂಜನಗೂಡು ಹಾಗೂ ಸತ್ತೇಗಾಲ ಸೇತುವೆ ಬಳಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಕಾವೇರಿ ನೀರು 'ಸ' ವರ್ಗದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಮಂಡಳಿಯು ಈಗಲೇ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನವಾಗಿದೆ. ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯೂ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೃಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಷಿಗಿರಣಗಳಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಸೆಲ್ಲ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕೃಗಾರಿಕೋಡುವು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬೆಳೆದ್ಲಿದುರುವುದರಿಂದ ತಾಲೂಕಿನ ಪರಿಸರವು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಯುಗುಣ

ವಾಯುಗುಣವು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಮುಖ ಪಟಕವಾಗಿದೆ. ಜನರ್ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಾಯುಗುಣದ ಪರಿಭಾವವು ನಿರ್ವಾಯಕವಾದುದಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು; ಉಪ್ಪವಲಯದ ಮಾನ್ಯಾನ್ ಮಾರುತಗಳ ವಾಯುಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜಳಗಾಲ, ಬೇಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಳ್ಗಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯುಗುಣದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನವೆಂಬರ್ ನಿಂದ ಫೆಬ್ರವರಿವರೆಗಿನ ಜಳಗಾಲವು ತಂಪಾದ ಹವೆಯಿಂದ ಶೂಡಿದ್ದರೆ, ಮಾರ್ಚಿನಿಂದ ಮೇ ತಿಂಗಳವರೆಗಿನ ಬೇಸಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚು ತಾಪದಿಂದ ಶೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಜಳಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನ ಉಪ್ಪತೆ ಉಂದು ೧೦° ರಿಂದ ೨೦° ಸೆಲ್ಯಿಯಸ್‌ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ೨೨° ರಿಂದ ೨೫° ಸೆಲ್ಯಿಯಸ್‌ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಜಳಗಾಲ ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಉಪ್ಪತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ದೂರವಿರುವುದರಿಂದ, ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಹತ್ವದ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಹಾಗು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಸ್ಯವರ್ಗವಿರದ ಕಾರಣ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ನೆಲವನ್ನು ನೇರಪಾಗಿ ತಲುಪಿ, ನೆಲವು ಕಾಯ್ದು ವಿಕಿರಣ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ವಾಯುಮಂಡಲವೂ ಕಾಯುವುದು. ಇದರಿಂದ ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುಭಾಗವು ತಂಪಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಯುವುದರಿಂದ

ಸಾಹೇಷ್ಕೆ ಆದ್ರ್ಯಾತೆಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಕಾಶವು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಕೊಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ತೆಳುದೆಶಾಖಿಕ್ಕೆ ಮೋಡಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿ ಮಳೆಯೂ ಬೀಳದೆ ಇರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳುಂಟು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ವರೆಗಿನ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿತಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯವರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಇತ್ತೀಚೆನ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆ ಒಳಗೆ ಮಿಲಿಮೀಟರ್‌ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆ ಎರಡು ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಶೃಂಗ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಎರಡನೇ ಶೃಂಗ ಅಕ್ಷೋಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಮಳೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಳೆ : ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವು ಸ್ವೇಮುತ್ತೆ ಮಾರುತವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯು ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಅಕ್ಷೋಬರ್‌ವರೆಗೆ ಏಳು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷೋಬರ್, ಅತ್ಯೊಂತ ಅಧಿಕ ಮಳೆಯಾಗುವ ಅವಧಿ. ಜೂನ್‌ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ವರೆಗೆ ಆಗುವ ಮಳೆಯು ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯ ಶೇ. ೪೦ ರಷ್ಟು ಆಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಮಳೆಯಾಗುವುದು ಅಕ್ಷೋಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ. ಮುಂಗಾರು ಪೂರ್ವದ ಏಪ್ರಿಲ್-ಮೇ ತಿಂಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಂಗಾರು ನಂತರ ನವೆಂಬರ್ ಮಾಹಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಮಳೆಯು ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯ ಶೇ. ೨೫ ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯು ಗುಡುಗು-ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ಕೊಡಿರುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಳೆಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಮಳೆಯ ಬಗೆಗೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಸು.೬೯೯ ಮಿ.ಮೀ. ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಈ ತಾಲೂಕು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒರಗಾಲಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ರೆಡಿ, ರೆಲ್ಲಿ, ರೆಜಿಂ ಹಾಗೂ ರೆಜಿಲರ ನದಿಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದ ಆಗಿರುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಈಗಲೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ರೈತರಿಗೆ, ಮಳೆ ನಕ್ಕತಗಳಲ್ಲಿ ಭರಣೆಯಿಂದ ಸ್ವಾತಿ ನಕ್ಕತದವರೆಗೆ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯೇ ಉಸಿರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಭರಣೆ, ಕೃತಿಕಾ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಅರಿದ್ರಾ, ಪುಷ್ಟಿ, ಮಖಿ, ಉಬ್ಜ, ಉತ್ತರಾ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ರಾ ಸ್ವಾತಿ ಮಳೆಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾತಕಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ರೈತರು ಕಾಯುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಕಂಗಾಲಾಗುವ ರೈತರು ಹಲವಾರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಅವಳಿಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಕಣ್ಣರೆಯಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ರೆಡಿರಿಂದ ರೆಜಿಂ ಅವಧಿಯಲ್ಲಾಗಿರುವ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆ ಇರ್ಲೆ. ಮಿ.ಮೀ. ಆಗಿದ್ದು, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆಯಾದ ಸರಾಸರಿ ದಿನಗಳು ೪೯ ಆಗಿತ್ತು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರಾಸರಿ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ (ಇರ್ಲೆ. ಮಿ.ಮೀ)ಕ್ಕಿಂತ ಇದು ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯೊಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ರೆಜಿಂ ಮೇ ರೆಡಿರಂದು (ರೆಲ್ಲಿ ಮಿ.ಮೀ) ದಾವಿಲಾಗಿತ್ತು. ರೆಡಿರಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಾದ

ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣವು ೧೯೯೫% ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ೧೯೯೮ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೫೧% ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು.

೧೯೭೧-೧೯೯೦ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನ ಸರಾಸರಿ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣವು ೮೦೦ ಮೀ.ಮೀ ಇದ್ದು ಜಿಲ್ಲೆ ಪ್ರಮಾಣವು ೩೬೨ ಮೀ.ಮೀ ಆಗಿತ್ತು. ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ೨೨೫.೨ ಮೀ.ಮೀ ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಏಳು ವೃಷ್ಟಿಯಾವನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಳೆ ಮಾಪನ ಕೇಂದ್ರ : ೧೯೯೮-೯೯ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಬ್ಬಾಳು, ಚುಂಚನಕಟ್ಟಿ, ಮಿಲ್ಫ್, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಹೊಸ ಅಗ್ರಹಾರ ಹಾಗೂ ಕಸಬಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾವನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ೧೯೭೧-೯೮ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣವು ೮೦೦ ಮೀ.ಮೀ ಇದ್ದು ಜಿಲ್ಲೆ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ೩೬೨ ಮೀ.ಮೀ ಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ ಮಳೆಯಾದ ದಿವಸಗಳು ೪೯ ಆಗಿತ್ತು. ಅದೇ ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೨೨೫.೨ ಮೀ.ಮೀ ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ವಾಸ್ತವಿಕ ಮಳೆಯಾದ ದಿನಗಳು ೫೧ ದಿನಗಳಾಗಿತ್ತು.

* * * *